

Elogi de la narrativa valenciana i una carència singular

L'assagista Lourdes Toledo va publicar fa unes setmanes un reportatge al *Levante-EMV* sobre l'actual auge de la narrativa valenciana, amb el títol "El boom valencià". Aquest és un terme que darrerament s'ha posat molt de moda. Pareix com si, de colp i volta, els escriptors valencians hagueren arribat a una plenitud, a una mena de reconeixement, que abans no existia. I, certament, la narrativa valenciana està molt viva, fins al punt que, de vegades, s'assembla a aquella planta que, tocada de mort, floreix de manera espectacular.

No obstant això, tampoc estic segur que aquest siga un moment especial. Més aviat pense que, durant els darrers vint anys, la literatura valenciana ha tingut una salut especialment vigorosa, i que ha ajudat a conformar un canemàs cultural de primera magnitud. Si, a principis dels anys setanta, Joan Fuster es preguntava per què no hi havia una narrativa sòlida valenciana, ara aquesta qüestió no tindria cap sentit. Ho plantejava en un article publicat a *Serra d'Or*, titulat "Una carència singular" (1972), i que començava així: "Fa temps que hi penso i miro de plantejar el problema als meus amics valencians. Es tracta d'això: el País Valencià actual no té una novel·la pròpia". Josep Lozano, amb l'èxit del *Crim de germania*, que aquests dies celebra els quaranta anys de la seua publicació, va posar fi a aquesta deficiència, i a partir d'aleshores la nòmina és extensa i diversa, des d'una narrativa popular (Torrent), fins a una de més experimental (Mira), o més testimonial (Piera). I a hores d'ara hi ha tot un reguitzell de noms destacats, que han sabut aportar una visió pròpia, un cosmos ric, un

MARTÍ DOMÍNGUEZ
@MartíDominguezR

IL·LUSTRACIÓ DE PERICO PASTOR

llenguatge perfilat, una recuperació literària veritablement encoratjadora.

Una situació que, paradoxalment, no passa amb els escriptors valencians

que escriuen en castellà. Recorde, als anys vuitanta, aquella associació d'escriptors valencians en llengua castellana liderada per Pedro de la Peña, i com protestava de les primeres ajudes que rebien els escriptors en valencià. I, tanmateix, malgrat tenir tot un estat al seu favor —amb el que això representa—, el conjunt d'escriptors valencians en castellà és singularment esquifit. Es podria dir, parafrasejant Fuster, que el País Valencià actual no té una novel·la pròpia en castellà. És clar que hi ha el precedent immarcescible de Blasco Ibáñez, el qual malgrat la seua prosa desarreglada és una fita en el nostre

panorama. Però, qui és el nou Blasco? És estrany que no hi haja hagut cap relleu plausible. En realitat, l'únic nom sòlid que se m'acut és el del malaguanyat Chirbes. O potser Santiago Posteguillo? Conviendria que és una carència a estudiar. Per què la literatura en català és tan vital al País Valencià i tan poc la castellana? Ja sé que algun lector pensarà que tant se li fot. Però, *mutatis mutandis*, no és definitori d'alguna cosa? Potser la raó cal buscar-la en el canemàs cultural que comentava adés. Des que escric sempre m'he sentit partícip d'una aventura col·lectiva que anava molt més enllà del fet literari. Alhora, he sentit admiració pel treball fet des de tantes iniciatives culturals, com ara mateix des d'aquesta revista *EL TEMPS*, que em va donar l'alternativa fa ja un bon grapat d'anys. O des de tantes editorials, compromeses amb la llengua del país, i que seria massa llarg d'enumerar ací. El suposat boom valencià actual és deutor de tot això, i no naix del no-res, ni de cap circumstància especialment

favorable: és resultat del llarg camí recorregut per moltes persones fidels a la seua cultura. Un *festina lente* vertaderament emocionant.